

ทัศนคติต่อการเมือง

การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นปัญหาที่นักปราชญ์และนักทฤษฎีการเมือง
 ใ้ความพยายามที่จะให้คำตอบที่ว่าประชาธิปไตยหมายความว่าอย่างไร มีอะไรบ้าง
 ที่เลือกอำนาจต่อการปกครองแบบนี้ และทำอย่างไรจึงจะช่วยให้พลเมืองในสังคมมีจิตใจ
 และทัศนคติแบบประชาธิปไตยได้ แม้ว่าจะยังไม่มีทฤษฎีหรือการศึกษาใดสามารถให้
 คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ตาม แต่ก็มีนักปราชญ์จำนวนไม่น้อยที่ได้อธิบาย
 ถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย อย่างน้อยก็ช่วยให้สังคมต่าง ๆ
 นำมาคิดหรือปรับปรุงและพัฒนาแบบการปกครองของตนให้ดีขึ้นได้ อย่าง จอห์น สจวร์ตมิลล์
 (John Stuart Mill) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติและความเชื่อแบบประชาธิปไตย
 ไว้ว่าก่อนที่ประชาธิปไตยจะมีขึ้น โพลเมืองของประเทศนั้นจะคงมีความปรารถนาอย่าง
 แรงกล้าที่จะปกครองตนเองเสียก่อน ส่วนนักรัฐศาสตร์คนอื่น เช่น Lasswell,
 Caplan ได้ใช้ศัพท์ Politicized ซึ่งหมายถึงการเข้าสู่สภาพการเมืองว่า
 ประชากรจะต้องมีความเข้าใจ สนใจในการเมืองอย่างเพียงพอ มีการเอาใจใส่วิถี
 หรือเหตุการณ์ของบ้านเมืองไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม¹

การศึกษาในบทนี้จะได้อธิบายถึงทัศนคติต่อการเมืองของนิสิต เป็นการ
 เปรียบเทียบทัศนคติของตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้าไว้แล้วใน
 บทที่ 3 ซึ่งการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับระบบการเมืองกับระบบสังคมครั้งนี้จะช่วยให้

¹บรรพต วีรชัย และสุชน นวลสกุล, รัฐศาสตร์ทั่วไป, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง, กรุงเทพมหานคร, 2512, หน้า 16.

เข้าใจความหมายของคำว่าการเมืองโลดเข็น และเนื่องจากประเทศไทยไต่หน้าการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใหม่ปกครองประเทศตลอดระยะเวลาจนถึง 47 ปี มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญอันเป็นแม่บทของการปกครองประเทศถึง 12 ฉบับ และมีรัฐบาลต่าง ๆ หมุนเวียนขึ้นปกครองประเทศถึง 39 ครั้ง จึงเป็นเรื่องที่บาคิดและศึกษาว่าทำไมการเมืองของประเทศไทยจึงประสบปัญหาทางการเมืองเช่นนั้น แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตคือ นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยนั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะเป็นอย่างไรบ้าง ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของฝ่ายกุมอำนาจแท้จริงในขณะนั้น หากคณะบุคคลเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป รัฐธรรมนูญก็อาจมีการแก้ไขอยู่เสมอมา การละเมิดศักดิ์ศรีของรัฐธรรมนูญถือเป็นเรื่องจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบอบการเมืองไทย เพราะบุคคลยังเป็นหลักทางการปกครองอยู่ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับสถาบันที่สำคัญที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมิได้มีแต่รัฐธรรมนูญเท่านั้นที่ประสบปัญหา ความล้มเหลวของสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ เช่น ระบบพรรคการเมือง, การเลือกตั้ง, รัฐสภา ฯลฯ ก็ได้มีการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงไต่ยาวนานได้สักครั้ง แต่จะมีการปกครองแบบเผด็จการเข้ามาปะปนสลับกันไปกับการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่เสมอมา หรือแม้แต่การปกครองโดยแบบประชาธิปไตยอย่างปัจจุบัน เช่น มีรัฐธรรมนูญ, มีรัฐสภา และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นหัวใจของการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ตาม แต่บทบาทของรัฐบาลแบบผสม ที่มีเสียงข้างน้อยในรัฐสภา และการมีพรรคการเมืองที่ไม่มั่นคง เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการบริหารประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพได้ ดังจะเห็นได้จากปัญหาการบริหารในคณะรัฐบาลชุดพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีถึง 2 ครั้ง ความฉับพลันและวุ่นวายของปัญหาการเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา

ทัศนคติต่อการเมืองของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคามครั้งนี้ จะวิเคราะห์ได้จากคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ,

พรรคการเมือง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, กิจกรรมของนิสิตนักศึกษา, ผู้นำทางการเมือง, ปัญหาคอร์รัปชัน, ปัญหาความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย, ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, ฯลฯ ซึ่งจะได้อภิเคราะห์เป็นเรื่อง ๆ ไปตามหัวข้อต่อไปนี้

ทัศนะต่อการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในรัฐสมัยใหม่ รัฐธรรมนูญได้กินความครอบคลุมถึงระเบียบการจัดตั้งรัฐบาล อำนาจและขอบเขตแห่งการใช้อำนาจความสัมพันธ์กับปัจเจกชนภายในรัฐ¹ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังถือเป็นพิสัยสถานหรือมาตรฐานที่ไซ้ครอบคลุมด้วยบทกฎหมายที่รัฐประกาศใช้กับประชาชนภายในรัฐอีกด้วย โดยรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ²

1. การกำหนดโครงสร้างของรัฐและการปกครอง เช่น กำหนดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครองกำหนดชนวนการและวิธีการที่จะไ้มาซึ่งบุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจอธิปไตยต่าง ๆ และจัดให้มีการแบ่งแยกแจกจ่ายอำนาจหน้าที่ในสถาบันซึ่งเป็นกลไกของรัฐ

2. กำหนดหลักการต่าง ๆ ให้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ทำการปกครองประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2521 ทำให้รัฐสภาของไทยในปัจจุบันเป็น 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและวุฒิสภา ซึ่งเป็นสมาชิกโดยการแต่งตั้งหรือโค

¹ G.A. Jacobsen & M.H. Lipman, Political Science (New York: Barnes & Noble, 1969), p. 68.

² สิริวิมล สุภาภรณ์ไพบูลย์, คำบรรยายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดิม, หน้า 48.

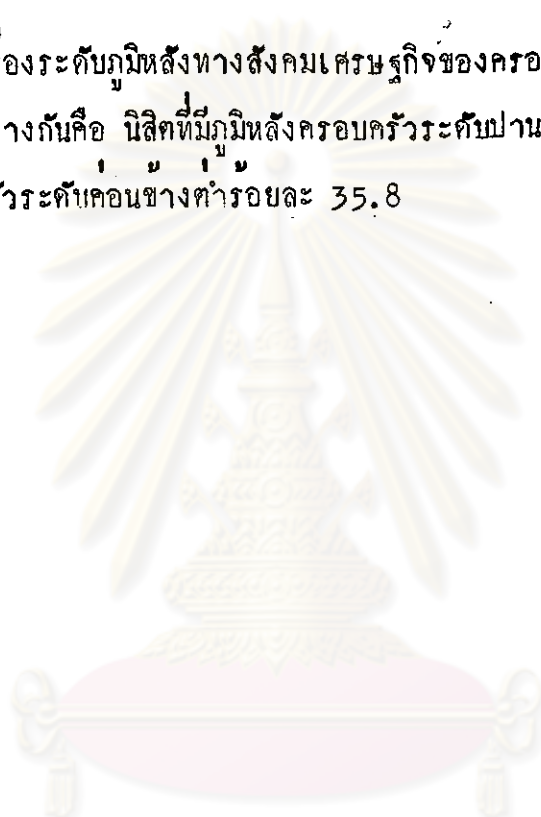
รับการคัดเลือกจากรัฐบาล เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับที่ใช้เป็นแม่พิมพ์ในการปกครองประเทศตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 เป็นต้นมา จะเห็นว่ามิใช่เพียงฉบับเดียวเท่านั้นที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภามาจากการคัดเลือก คือ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 แต่เป็นเพียงการเลือกตั้งตามบทเฉพาะกาล โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนเป็นผู้เลือกวุฒิสภา และบทบาทของวุฒิสภิตามรัฐธรรมนูญ 2489 นี้เอง ถือว่าทำหน้าที่อย่างแท้จริง คือ ทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นไปในรูปสนองเจตนารมณ์ของฝ่ายบริหารมากกว่า การยับยั้งหรือตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติจะผ่านที่ประชุมวุฒิสภาอย่างรวดเร็ว และเวลาอันสั้น จึงทำความไม่พอใจให้กับรัฐบาลในระบอบนั้นยังผลให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร และยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 ในเวลาต่อมาจากบทบาทของวุฒิสภาดังกล่าวนี้เอง จึงถือเป็นบทเรียนให้ผู้บริหารประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของวุฒิสภามากขึ้น ดังจะเห็นได้มากจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่เป็นไปตามรูปแบบของประชาธิปไตยมากนัก กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่แล้วมาจากการเลือกของรัฐบาลเสียเองในแง่ของการปฏิบัติ แม้ว่าผู้สนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งวุฒิสภา คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ตาม และมีข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเนรเทศทั้ง 3 เหล่าทัพ เพื่อค้ำจุนอำนาจของรัฐบาลเป็นหลัก และมีการกำจัดการรกรากจากองค์การต่าง ๆ ของสภาซึ่งมีอยู่เดิม¹ จึงทำให้วุฒิสภาเป็นเสมือนกลุ่มที่คอยคุ้มครองให้แก่รัฐบาล และมีอำนาจที่จะครอบงำ ส.ส. ตลอดมา

จากการศึกษาตามตารางที่ 35 ในที่คณะที่ว่า "เกี่ยวกับการใช้รัฐธรรมนูญในปัจจุบันการเป็นประชาธิปไตยของไทยมีมากขึ้นหรือน้อยลงเพียงใด" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 42.5 เห็นว่าประชาธิปไตยของไทยมีน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย

¹ วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์, คร., "มองเศรษฐกิจปี 22", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 2 มกราคม 2523, หน้า 8

กับเพศหญิง พบว่าเพศชายมีทัศนคติที่มีความมั่นคงมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 48.1
เพศหญิงร้อยละ 33.7

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นตัว
ควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันคือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางร้อยละ 46.6
และนิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 35.8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35

ทัศนคติการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
มีมากขึ้น	18.7 (25)	30.1 (25)	19.2 (26)	29.6 (24)	23.1 (50)
เหมือนเดิม	27.0 (36)	31.3 (26)	26.6 (36)	32.0 (26)	28.7 (62)
มีน้อยลง	48.1 (64)	33.7 (28)	56.6 (63)	35.8 (29)	42.5 (92)
ไม่มีเลย	6.0 (8)	4.8 (4)	7.4 (10)	1.4 (2)	5.5 (12)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนะต่อการเมืองของไทยในปัจจุบัน จากการศึกษาตามตารางที่ 36 ในทัศนะที่ว่า "การเมืองของไทยในปัจจุบันมีความประชาธิปไตยประมาณกี่เปอร์เซ็นต์" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีทัศนะว่ามีความเป็นประชาธิปไตยต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันคือ เพศชายร้อยละ 50.3 เพศหญิงร้อยละ 49.3 และในทัศนะที่ว่าไม่มีความเป็นประชาธิปไตยเลยนั้น ถือว่าเป็นทัศนะที่มองการเมืองในลักษณะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย เพราะถึงแม้ว่าการเมืองของไทยในขณะนี้จะไม่สมบูรณ์เต็มที่ตามรูปแบบของประชาธิปไตย เช่น นายกรัฐมนตรีไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง วุฒิสภาส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากทุกกลุ่มอาชีพ, การสรรหารัฐมนตรีของรัฐบาลขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียว, หรือการให้วุฒิสภาลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลร่วมกับสภาผู้แทนได้เหล่านี้จะเป็นประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ก็ตาม แต่อย่างน้อยรัฐสภาส่วนหนึ่งคือ สภาผู้แทนราษฎรก็มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนที่แท้จริง และพระราชบัญญัติหรือกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งบัญญัติโดยสภาผู้แทน รัฐธรรมนูญก็ได้ให้อำนาจแก่สภาผู้แทนไว้อย่างชัดเจน เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 มาตรา 133 วรรค 3 ที่กล่าวว่า "ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา ถ้าพ้นตำแหน่งนั้นให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตาม มาตรา 77 ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยให้นับว่าบทบัญญัติมาตรา 129 วรรค 2 มาใช้บังคับโดยอนุโลม "ซึ่งมาตรา 129 วรรค 2 กล่าวว่า "ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันทีในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันทีในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้วก็ได้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 77" คือ มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้นั่นเอง ซึ่งในทัศนะของนิสิตที่มองว่าไม่มีความเป็นประชาธิปไตย

เลยนั้น จากการศึกษาพบว่า เพศชายร้อยละ 8.2 และเพศหญิงร้อยละ 6.0 ซึ่งแสดงว่า เพศชายมีทัศนคติที่ถือว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตย แตกต่างจากเพศหญิงเพียงเล็กน้อย

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกัน คือ ทัศนคติว่ามีความเป็นประชาธิปไตยต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ นิสิตครอบครัวระดับปานกลางร้อยละ 48.1 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 53.0 ส่วนทัศนคติที่ถือว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตยนั้น ทั้งสองระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิตไม่แตกต่างกัน คือทัศนคติว่าไม่มีความเป็นประชาธิปไตยเลย ทั้งสองระดับมีทัศนคติเท่ากันคือร้อยละ 7.4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36

ทัศนคติการเมืองของไทยในปัจจุบัน จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
เป็นประชาธิปไตย 100% หรือส่วนใหญ่	0.7 (1)	2.4 (2)	- (-)	3.7 (3)	1.3 (3)
เป็นประชาธิปไตย 50% หรือครึ่งใบ	40.6 (54)	42.1 (35)	45.1 (61)	34.5 (28)	41.2 (89)
เป็นประชาธิปไตยต่ำกว่า 50%	50.3 (67)	49.3 (41)	48.1 (65)	53.0 (43)	50.1 (108)
ไม่เป็นประชาธิปไตยเลย	8.2 (11)	6.0 (5)	7.4 (10)	7.4 (6)	7.4 (16)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนะต่อข้าราชการไทยในปัจจุบัน ตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนนอกเหนือจาก
 ผู้แทนราษฎร, สมาชิกสภาจังหวัด, สมาชิกสภาเทศบาล, กำนัน, และผู้ใหญ่บ้านแล้ว
 ก็คือ ข้าราชการประจำต่าง ๆ ซึ่งทำงานในหน่วยงานของรัฐ และทำหน้าที่ทุกอย่างตาม
 นโยบายของรัฐบาลตามสายงานบังคับบัญชาลดหลั่นลงไปตามความสำคัญของงานรับผิดชอบ
 คือ จากปลัดกระทรวง, อธิบดี, กรม, กอง เรื่อยลงมาจนถึงเสมียนและพนักงาน ข้าราชการ
 ระดับต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้เป้าหมายและนโยบายของรัฐบาล
 บรรลุผลได้หรือไม่ แต่ข้าราชการในสังคมไทยบางคนยังไม่มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย
 หรือยังไม่เข้าใจหลักการและวิธีการของประชาธิปไตยเพียงพอ เพราะอำนาจอธิปไตย
 นั้นจะต้องมาจากประชาชน ไม่ใช่มาจากระบบราชการ ข้าราชการจะต้องทำงานเพื่อรับ
 ใช้ประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น พร้อมทั้งนั้นข้าราชการที่ดีจะต้องคำนึงถึงมติมหาชน
 ยอมให้ประชาชนตรวจสอบ ควบคุม และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตนได้อีกด้วย

ข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจ ก็ถือเป็นกลไกที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย
 เช่นเดียวกัน ในประเทศที่ระบบประชาธิปไตยมีความมั่นคง ทหารจะต้องไม่ใช่กำลัง
 ของคนเข้าเกี่ยวข้องกับภารกิจในทางการเมือง นอกจากรักษาเอกราชและ
 ความปลอดภัยของชาติ หน้าที่สำคัญของทหารอีกอย่างหนึ่งคือ การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ใน
 ระบบประชาธิปไตยกำลังกองทหารจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลประชาธิปไตย
 เช่นเดียวกับกับหน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยถือว่าเป็นรัฐบาลพลเรือน
 ทหารที่เข้าร่วมในคณะรัฐบาลถือว่าเป็นพลเรือนคนหนึ่ง และได้ตำแหน่ง
 เพราะความรู้ความสามารถเฉพาะตัว ไม่ใช่เพราะอาศัยกำลังสนับสนุนจากกองทัพ ความ
 สัมพันธระหว่างรัฐบาลพลเรือนและทหารจะเป็นไปอย่างราบรื่นถ้าทุกฝ่ายยึดหลักการประชาธิปไตย
 และเข้าใจสิทธิ หน้าที่ และขอบเขตอำนาจของตนดี¹ ดังนั้น การที่ประชาธิปไตย
 จะเป็นไปอย่างราบรื่นได้นั้น อย่างน้อยประชาชนจะต้องมีความศรัทธาต่อกลไกย่อยส่วน
 ต่าง ๆ ของประชาธิปไตยด้วย

¹ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "เงื่อนโซ่และกลไกของประชาธิปไตย," อ่างแล้ว,

จากการศึกษาตามตารางที่ 37 ในทัศนะที่ว่า "ข้าราชการไทยในปัจจุบันมีความเป็นนักประชาธิปไตยเพียงใด" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 64.8 มีทัศนะว่า ข้าราชการส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นประชาธิปไตย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 64.6 เพศหญิงร้อยละ 65.0 แต่ในทัศนะที่ว่าไม่มีใครเลยเป็นประชาธิปไตยนั้น จัดว่าเป็นทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยมาก เป็นการมองประชาธิปไตยแบบไม่ไคล่เลยในสังคมไทย ซึ่งความจริงแล้ว ข้าราชการทุกคนเชื่อว่าจะไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักการประชาธิปไตยเสียเลย ส่วนใหญ่แล้วข้าราชการไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น มีการปรับตัวให้เข้ากับอุดมการณ์ของประชาธิปไตยได้อย่างดี มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังไม่เข้าใจหลักการประชาธิปไตยดีพอ ดังนั้นทัศนะที่ว่าไม่มีใครเลยที่เป็นประชาธิปไตย จึงจัดว่าเป็นทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยซึ่งก็พบว่าเพศชายมีมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 5.2 เพศหญิงร้อยละ 0.4

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทาง เศรษฐกิจครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง ร้อยละ 62.9 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 67.9 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยนั้นแตกต่างกันเล็กน้อย คือ นิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลางร้อยละ 4.4 และนิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 2.4 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37

ทัศนคติต่อข้าราชการไทยในปัจจุบัน จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ส่วนใหญ่เป็นประชาธิปไตย	10.5 (14)	8.4 (7)	8.8 (12)	11.1 (9)	9.7 (21)
ครึ่งหนึ่งเป็นประชาธิปไตย	19.5 (26)	25.3 (21)	23.7 (32)	18.5 (15)	21.7 (87)
ส่วนน้อยเป็นประชาธิปไตย	64.6 (86)	65.0 (54)	62.9 (85)	67.9 (55)	64.8 (140)
ไม่มีใครเลยเป็นประชาธิปไตย	5.2 (7)	0.4 (1)	4.4 (6)	2.4 (2)	3.7 (8)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนะต่อพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบัน พรรคการเมืองในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นเป็นทางการนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นมาและเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อการทำงานของพรรคให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่พรรคการเมืองของไทยจากการสังเกตความเป็นมาและบทบาทของพรรคการเมืองอาจสรุปลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ¹

1. ไม่มีอุดมการณ์ นโยบายของพรรคส่วนใหญ่มักทำขึ้นเพื่อหาเสียงหรือดึงดูดความสนใจเท่านั้น การรวมตัวของนักการเมืองมักเป็นการรวมตัวทางปฏิบัติการมากกว่าอุดมการณ์ พรรคการเมืองส่วนใหญ่ถูกตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การขาดอุดมการณ์นี้เองที่ทำให้การรณรงค์หาเสียงมักมุ่งโจมตีคู่แข่งแทนที่จะเน้นในเรื่องนโยบายของตน

2. เกิดและสลายตัวเร็ว เนื่องจากไม่มีอุดมการณ์เป็นหลักมุ่งแต่จะสนับสนุนตัวบุคคล พรรคการเมืองไทยจึงเกิดขึ้นง่าย ๆ และสลายตัวเร็วขึ้นอยู่กับวาทนาทางการเมืองของผู้ที่พรรคสนับสนุน การก่อตั้งอย่างรวดเร็วจะเห็นได้ชัดจากทุกครั้งที่ให้เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง อย่างเช่นก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 มกราคม 2518 นั้น มีพรรคการเมืองเกิดขึ้นถึง 42 พรรค ส่วนการสลายตัวเร็วขึ้นขึ้นอยู่กับขบวนการของหัวหน้าพรรค เช่น พรรคเสรีมนังคศิลา เคยเป็นพรรคใหญ่สงสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งเกือบครบทุกที่นั่งในการเลือกตั้ง กุมภาพันธ์ 2500 แต่เมื่อจอมพลป.พิบูลย์สงคราม ลี้ภัยการเมืองออกนอกประเทศ พรรคมนังคศิลา ก็แทบจะไม่เหลือบทบาทอะไรเลยในการเลือกตั้งเดือน ธันวาคม 2500

3. กลุ่มสมาชิกไม่ได้ พรรคการเมืองไทยขาดระเบียบ และมาตรการที่มีประสิทธิภาพในอันที่จะควบคุมสมาชิกพรรคให้ปฏิบัติตามระเบียบของพรรคหรือแนวทางที่พรรคประสงค์ มีการลงคะแนนเสียงในรัฐสภาในทางค้านมติของพรรค การลาออกหรือเปลี่ยนพรรคก็เป็นไปอย่างสับสนและวุ่นวายโดยที่ทางพรรคไม่อาจควบคุมได้

¹ สุขุม นวลสกุล, "สังเขปการปกครองไทย" อ่างแล้ว, หน้า 283-284.

โครงสร้างทางการเมืองอาจแบ่งเป็นหลาย ๆ หน่วยย่อย เช่น ศาล, รัฐสภา, รัฐบาล, พรรคการเมือง, สื่อมวลชน และกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละหน่วยเหล่านี้ก็มีหน้าที่ที่ต่างกันออกไป แต่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน พรรคการเมืองเป็นหน่วยหนึ่งของโครงสร้างทางการเมืองที่ทำหน้าที่รวบรวมความต้องการ (Interest Articulation) ของประชาชนหลาย ๆ กลุ่ม แล้วมารวมเป็นนโยบายกว้าง ๆ เพื่อใช้หาเสียงหรือเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติกรณี่ที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน ถ้าพรรคของตนเป็นรัฐบาลก็จะได้บริหารประเทศโดยใช้นโยบายที่วางไว้เป็นแนวทาง¹

การเมืองของไทยในปัจจุบัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 เปิดโอกาสให้ผู้นิยมสมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคก็ได้ ดังนั้น หลังการเลือกตั้งวันที่ 23 เมษายน 2522 จึงทำให้ระบบพรรคการเมืองของไทยมีลักษณะที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะกลุ่ม ส.ส. ที่สนับสนุนรัฐบาล เช่น พรรคเสรีธรรม, พลังใหม่, กิจประชาธิปไตย, กลุ่มสนับสนุนเกรียงศักดิ์ ฯลฯ และ ส.ส. อิสระ จะเห็นได้ว่ามีความสับสนในเรื่องนโยบายของพรรคว่ามีอะไรบ้าง มีใครเป็นหัวหน้าพรรค ตัวอย่าง เช่น พรรคกิจประชาธิปไตย และพรรคชาติประชาชน ก่อนการเลือกตั้งเดือนเมษายน 2522 พรรคดังกล่าวนี้ก็เคยมีพฤติกรรมทางการเมืองเหมือนพรรคการเมืองทั่วไป คือ มีนโยบายพรรค, มีหัวหน้า, รองหัวหน้า และเลขาธิการพรรค กอปรทั้งมีการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง แต่หลังการเลือกตั้งพรรคทั้งสองดังกล่าวนี้ก็กลับไปรวมตัวกันกับ ส.ส. กลุ่มอิสระ เปลี่ยนเป็นพรรคใหม่คือ สยามประชาธิปไตย ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งแสดงถึงความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองว่าไม่มีการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเลยในการเมืองของไทย การศึกษาถึงทัศนะของนิสิตเกี่ยวกับพรรคการเมืองนี้ เพื่อทราบถึงทัศนะของนิสิตต่อพรรคการเมืองไทยปัจจุบัน เป็นอย่างไร อันจะทำให้มีความเข้าใจทัศนะต่อการเมืองของนิสิตในส่วนอื่น ๆ ที่ขึ้นได้

¹ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, ดร., "ความหมายของการพัฒนาการเมือง," ประเมินผลโครงการพัฒนาเยาวชนไทยในระบอบประชาธิปไตย, อ้างแล้ว, หน้า 226

จากการศึกษาตามตารางที่ 38 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 มีทัศนคติต่อการเมืองไทยปัจจุบันว่ามีความมั่นคงน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 48.8 เพศหญิงร้อยละ 51.8 ส่วนทัศนคติที่ถือว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตยคือ ไม่มีความมั่นคงเลยนั้น เพศชายแตกต่างจากเพศหญิงเล็กน้อยคือ เพศชายร้อยละ 24.8 เพศหญิงร้อยละ 22.8

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ นิสิตภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางร้อยละ 51.8 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 46.9 และทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยนั้น นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำแตกต่างจากนิสิตภูมิหลังระดับปานกลางเพียงเล็กน้อยคือ ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 25.9 ระดับปานกลางร้อยละ 22.9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38

ทัศนคติต่อการเมืองไทยในปัจจุบัน จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิลำเนาของครัวเรือน

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิลำเนา		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
มั่นคงมาก	3.0 (4)	1.2 (1)	2.9 (4)	1.2 (1)	2.3 (5)
มั่นคงปานกลาง	23.3 (31)	24.0 (20)	22.2 (30)	25.9 (21)	23.6 (51)
มั่นคงน้อย	48.8 (65)	51.8 (70)	51.8 (70)	46.9 (38)	50.0 (108)
ไม่มีความมั่นคง	24.8 (33)	22.8 (19)	22.9 (31)	25.9 (21)	24.0 (52)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาตามตารางที่ 39 ในทัศนะที่ว่า "ระบบพรรคการเมืองของไทย ในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน มีการพัฒนาไปในทางใด" ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.2 มีทัศนะว่า เหมือนเดิม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 39.0 เพศหญิงร้อยละ 44.5 ส่วนในทัศนะที่ว่า เหวลงซึ่งจัดว่าเป็นทัศนะที่ถือว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตยนั้น พบว่าเพศชายแตกต่าง จากเพศหญิงเพียงเล็กน้อย คือ เพศชายร้อยละ 26.3 เพศหญิงร้อยละ 24.0

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็น ตัวควบคุม พบว่านิสิตภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางมีทัศนะที่มั่นคงกว่านิสิตภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลางร้อยละ 45.1 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 34.5 ส่วนทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยคือ เหวลงนั้น นิสิตภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำมีมากกว่าเล็กน้อย คือ ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 27.1 ระดับปานกลางร้อยละ 24.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39

ทัศนคติต่อการพัฒนาของพรรคการเมืองไทยปัจจุบันจำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างสูง	
ดีขึ้น	34.5 (46)	31.3 (26)	30.3 (41)	38.2 (31)	33.3 (72)
เหมือนเดิม	39.0 (52)	44.5 (37)	45.1 (61)	34.5 (28)	41.2 (89)
เลวลง	26.3 (35)	24.0 (20)	24.4 (33)	27.1 (22)	25.4 (55)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาตามตารางที่ 40 ในทัศนะที่ว่า "พรรคการเมืองไทยที่มีนโยบายเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาของประเทศในปัจจุบัน" ปรากฏว่านิสิตให้ความสำคัญอันดับ 1 คือ พรรคกิจสังคม ร้อยละ 50.0 พรรคพลังใหม่ ร้อยละ 18.9 และพรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 16.2 ส่วนความสำคัญอันดับ 2 นั้น คือ พรรคกิจสังคม ร้อยละ 25.4 พรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 25.0 และพรรคพลังใหม่ ร้อยละ 14.8 ส่วนพรรคการเมืองที่ นิสิตให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือพรรคคอมมิวนิสต์ฯ ร้อยละ 0.9 กลุ่มสนับสนุนเกรียงศักดิ์ ร้อยละ 1.3 สาเหตุที่พรรคคอมมิวนิสต์ฯ เข้ามาอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย เพราะผู้วิจัยให้นิสิตเลือกตอบเองว่ามีความนิยมพรรคใดในการแก้ปัญหาของประเทศในปัจจุบัน เพราะ นิสิตให้ความสำคัญแก่พรรคคอมมิวนิสต์ฯ ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าแม้พรรคคอมมิวนิสต์ฯ ไม่เคยได้รับการจัดตั้งพรรคได้ตามกฎหมายและโคตอสู้ในรูปแบบรัฐสภาก็ตาม แต่นิสิตก็ยังให้ ความนิยมและศรัทธาด้วยเช่นกัน ถึงจะมีจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 0.9 แต่ก็เป็นที่น่าสังเกต ว่ามีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มสนับสนุนเกรียงศักดิ์ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 1.3 เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าเพศชายและเพศหญิงให้ความนิยมพรรคกิจสังคมอันดับ 1 ส่วนอันดับ 2 นั้น เพศชายให้ความนิยมกับพรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 28.8 ในขณะที่เพศ หญิงให้ความสำคัญกับพรรคกิจสังคม ร้อยละ 27.1 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 40

เมื่อนำมาวิจัยเกี่ยวกับระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นตัวควบคุมตามตารางที่ 41 พบว่าในอันดับ 1 ไม่มีความแตกต่างกันคือพรรคกิจสังคมส่วนใน อันดับ 2 นิสิตภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางให้ความสำคัญกับพรรคกิจสังคม ร้อยละ 29.6 ในขณะที่นิตภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำให้ความสำคัญกับพรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 29.6

ตารางที่ 40

ทัศนคติต่อพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบันในการแก้ปัญหาของประเทศ
จำแนกตามเพศและอัตราการอยุ่ละของนิตินให้ควมสำคัญมาก

	อันดับ 1			อันดับ 2		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
พลังใหม่	9.7 (13)	33.7 (28)	18.9 (41)	14.8 (20)	14.8 (12)	14.8 (32)
สังคมประชาธิปไตย	6.0 (8)	- (-)	3.7 (8)	12.7 (17)	10.8 (9)	12.0 (26)
กิจสังคม	60.1 (80)	33.7 (28)	50.0 (108)	24.4 (33)	27.1 (22)	25.4 (55)
เสรีธรรม	1.5 (2)	2.4 (2)	1.8 (4)	0.7 (1)	3.7 (3)	1.8 (4)
ชาติไทย	1.5 (2)	7.2 (6)	3.7 (8)	2.9 (4)	6.1 (5)	4.1 (9)
ประชากรไทย	3.7 (5)	2.4 (2)	3.2 (7)	8.8 (12)	20.9 (17)	13.4 (29)
ประชาธิปไตย	13.5 (18)	20.4 (17)	16.2 (35)	28.8 (39)	18.5 (15)	25.0 (54)
สนับสนุนเกรียงศักดิ์	2.2 (3)	- (-)	1.3 (3)	2.2 (3)	- (-)	1.3 (3)
คอมมิวนิสต์	1.5 (2)	- (-)	0.9 (2)	2.9 (4)	- (-)	1.8 (4)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (216)	100 (133)	100 (83)	100 (216)

ตารางที่ 41

ทัศนคติต่อพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบันในการแก้ปัญหาของประเทศ
จำแนกตามระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสัยและอัตราการยละของนิสัยให้ความสำคัญมาก

พรรค	อันดับ 1			อันดับ 2		
	ภูมิหลังครอบครัว ระดับปานกลาง	ภูมิหลังครอบครัว ระดับค่อนข้างต่ำ	รวม	ภูมิหลังครอบครัว ระดับปานกลาง	ภูมิหลังครอบครัว ระดับค่อนข้างต่ำ	รวม
พลังใหม่	17.7 (24)	20.9 (17)	18.9 (41)	17.7 (24)	9.8 (8)	14.8 (32)
สังคมประชาธิปไตย	1.4 (2)	7.4 (6)	3.7 (8)	10.3 (14)	14.8 (12)	12.0 (26)
กิจสังคม	50.3 (68)	49.3 (40)	50.0 (108)	29.6 (40)	18.5 (15)	25.4 (55)
เสรีธรรม	2.2 (3)	1.2 (1)	1.8 (4)	2.2 (3)	1.2 (1)	1.8 (4)
ชาติไทย	4.4 (6)	2.4 (2)	3.7 (8)	4.4 (6)	3.7 (3)	4.1 (9)
ประชากรไทย	2.9 (4)	3.7 (3)	3.2 (7)	10.3 (14)	18.5 (15)	13.4 (29)
ประชาธิปไตย	18.5 (25)	12.3 (10)	16.2 (35)	22.2 (30)	29.6 (24)	25.0 (54)
สนับสนุนเกรียงศักดิ์	2.2 (3)	- (-)	1.3 (3)	2.2 (3)	- (-)	1.3 (3)
คอมมิวนิสต์	- (-)	2.4 (2)	0.9 (2)	0.7 (1)	3.7 (3)	1.8 (4)
รวม	100 (135)	100 (81)	100 (216)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จากการศึกษาตามตารางที่ 42 ในพีชนะที่ว่า "พรรคการเมืองใดของไทยในปัจจุบันที่มีหัวหน้าพรรคที่มีความสามารถมากที่สุด" ปรากฏว่า นิสิตให้ความสำคัญอันดับ 1 คือ พรรคกิจสังคม ร้อยละ 46.7 พรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 15.2 พรรคพลังใหม่ร้อยละ 8.7 ตามลำดับ ส่วนความสำคัญอันดับ 2 นั้น ได้แก่พรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 25.0 พรรคพลังใหม่ร้อยละ 17.5 และพรรคประชากรไทยร้อยละ 16.2 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนะตรงกันในลำดับ 1 คือ พรรคกิจสังคม เพศชายร้อยละ 51.8 เพศหญิงร้อยละ 37.3 ส่วนในอันดับ 2 นั้น มีความแตกต่างกันคือ เพศชายให้ความสำคัญกับพรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 30.0 ในขณะที่เพศหญิงให้ความสำคัญกับพรรคพลังใหม่ร้อยละ 21.6 และหัวหน้าพรรคที่นิสิตมีทัศนะว่ามีความสามารถน้อยที่สุดในปัจจุบัน คือ หัวหน้าพรรคธรรมสังคม ดังรายละเอียดตามตารางที่ 42

เมื่อนำปัจจัยเกี่ยวกับระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัววนิสิตมาเป็นตัวควบคุมตามตารางที่ 43 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ อันดับ 1 พรรคกิจสังคม อันดับ 2 พรรคประชาธิปัตย์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42

ทัศนคติต่อหัวหน้าพรรคการเมืองไทยปัจจุบัน ที่มีความสามารถมากที่สุด
จำแนกตามเพศและอัตราการยลของนิสิตให้มีความสำคัญมาก

พรรค.	อันดับ 1			อันดับ 2		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
พลังใหม่	7.5 (10)	10.8 (9)	8.7 (19)	15.0 (20)	21.6 (18)	17.5 (38)
สังคมประชาธิปไตย	3.7 (5)	3.6 (3)	3.7 (8)	3.7 (5)	6.0 (5)	4.6 (10)
กิจสังคม	51.8 (70)	37.3 (31)	46.7 (101)	13.5 (18)	15.6 (13)	14.3 (31)
เสรีธรรม	1.5 (2)	8.4 (7)	4.1 (9)	3.0 (4)	4.8 (4)	3.7 (8)
ชาติไทย	4.5 (6)	6.0 (5)	5.0 (11)	9.7 (13)	3.6 (3)	7.4 (16)
ประชากรไทย	13.5 (18)	3.6 (3)	9.7 (21)	14.2 (19)	19.2 (16)	16.2 (35)
ประชาธิปไตย	11.2 (15)	21.6 (18)	15.2 (33)	30.0 (40)	16.8 (14)	25.0 (54)
สนับสนุนเกรียงศักดิ์	2.2 (3)	6.0 (5)	3.7 (8)	6.0 (8)	3.6 (3)	5.0 (11)
ธรรมสังคม	3.0 (4)	2.4 (2)	2.7 (6)	4.5 (6)	8.4 (7)	6.0 (13)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (216)	100 (133)	100 (83)	100 (216)

ตารางที่ 43

ทัศนะก่อนหน้าพรรคการเมืองไทยปัจจุบันที่มีความสามารถมากที่สุด
จำแนกตามระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตและอัตราร้อยละของนิสิตให้ความสำคัญมาก

พรรค	อันดับ 1			อันดับ 2		
	ภูมิหลังครอบครัว ระดับปานกลาง	ภูมิหลังครอบครัว ระดับค่อนข้างต่ำ	รวม	ภูมิหลังครอบครัว ระดับปานกลาง	ภูมิหลังครอบครัว ระดับค่อนข้างต่ำ	รวม
พลังใหม่	4.4 (6)	16.0 (13)	8.7 (19)	24.4 (33)	6.1 (5)	17.5 (38)
สังคมประชาธิปไตย	0.7 (1)	8.6 (7)	3.7 (8)	5.9 (8)	2.4 (2)	4.6 (10)
กิจสังคม	58.5 (79)	27.1 (22)	46.7 (101)	12.5 (17)	17.2 (14)	14.3 (31)
เสรีธรรม	4.4 (6)	3.7 (3)	4.1 (9)	1.4 (2)	7.4 (6)	3.7 (8)
ชาติไทย	5.1 (7)	4.9 (4)	5.0 (11)	4.4 (6)	12.3 (10)	7.4 (16)
ประชากรไทย	5.9 (8)	16.0 (13)	9.7 (21)	14.0 (19)	19.7 (16)	16.2 (35)
ประชาธิปไตย	14.8 (20)	16.0 (13)	15.2 (33)	25.1 (34)	24.6 (20)	25.0 (54)
สนับสนุนเกรียงศักดิ์	4.4 (6)	2.4 (2)	3.7 (8)	4.4 (6)	6.1 (5)	5.0 (11)
ธรรมสังคม	1.4 (2)	4.9 (4)	2.7 (6)	7.4 (10)	3.7 (3)	6.0 (13)
รวม	100 (135)	100 (81)	100 (216)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ทัศนะต่อผู้แทนราษฎรของไทยในปัจจุบัน เจตนารมณ์ของการปกครองแบบประชาธิปไตย นั้น อำนาจอธิปไตยนั้นจะต้องเป็นของประชาชน และมาจากประชาชน ซึ่งอำนาจดังกล่าว นี้จะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ได้โดยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เพื่อไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ, การกำหนดนโยบายเมื่อทำหน้าที่บริหารและทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ เป็นไปตามความต้องการของราษฎรเมื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในรัฐสภา แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึง ควบคู่ไปควบคู่ก็คือปัญหาประสิทธิภาพของระบอบการปกครอง¹ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น ส่วนหลังจะต้องมาจากผู้แทนราษฎรเพราะถือว่าเป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญในส่วนต่าง ๆ ของกลไกของรัฐสภา คือ นิติบัญญัติ, กำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารของรัฐบาล แต่เท่าที่เป็นมาในอดีตนั้นปัญหาการมีผู้แทนราษฎรที่ขาดคุณภาพ เช่น ปัญหาการย้ายพรรค เมื่อเป็น ส.ส. แล้ว, ปัญหาการไม่เคารพมติของพรรค, ปัญหาการคอร์ปชั่นในรัฐสภา, ปัญหาการช่วงชิงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง และปัญหา ส.ส. ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยขาดประสิทธิภาพทั้งสิ้น แต่ที่มาของปัญหาดังกล่าวนี้จะเกี่ยวพันกันตั้งแต่ระดับพื้นฐานของระบบรัฐสภา คือ การเลือกตั้ง ดังจะเห็นได้จากผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้วิธีการที่ไม่บริสุทธิ์ต่าง ๆ เพื่อให้ตัวเองได้ เป็น ส.ส. เช่น การใช้วิธีการซื้อเสียง, การโกหกหรือหลอกลวง, การปลอมแปลงเอกสาร ฯลฯ จากการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติถึงความนิยมของผู้มีต่อผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับคุณค่าของการมีผู้แทนฯ ว่ามีอยู่เพียงใดจากการศึกษา พบว่าผู้น่าร้อยละ 7.0 เห็นว่าการมีผู้แทนไม่ใคร่ประโยชน์อย่างใด เพราะเหตุว่าการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน ส่วนใหญ่เห็นแก่การรู้จักมักคุ้นกันเป็นการส่วนตัว หรือไม่ก็เพราะความเป็นญาติพี่น้อง ไม่ได้เลือกตามความรู้ ความสามารถของบุคคล หรือพรรคการเมืองที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่²

¹ พงษ์พิชญ์ สกุนตารักษ์, "ปัญหาประสิทธิภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตย," ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512, อ่างแล้ว, หน้า 304.

² คณะกรรมการสภาวิชาชีพและรัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ, ผู้นำในชนบทของประเทศไทย, 2514, หน้า 48.

ดังนั้น จึงทำให้ใญ่แทนราษฎรไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน แสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม อันเป็นผลให้ระบอบการปกครองขาดประสิทธิภาพ และเสถียรภาพของรัฐบาลไม่มีความมั่นคงได้ การศึกษาทัศนะของนิสิตต่อใญ่แทนราษฎรนี้ เพื่อทราบถึงทัศนะของนิสิตต่อความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริตของ ส.ส. ตลอดจนทัศนคติต่อวิธีการหาเสียงเลือกตั้งและความเหมาะสมของ ส.ส. ต่อการเป็นรัฐมนตรีในรัฐสภาของไทยในปัจจุบันด้วย ดังจะวิเคราะห์เป็นประเด็น ๆ ไปดังนี้

จากการศึกษาตามตารางที่ 44 ในทัศนะที่ว่า "ใญ่แทนราษฎรไทยในปัจจุบันมีความรู้ ความสามารถเพียงใด" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 39.8 มีทัศนะว่า ใญ่แทนส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความรู้ ความสามารถ ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยคือ ไม่มีใครเลยที่มีความรู้ความสามารถนั้น ร้อยละ 0.4 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่ามีความแตกต่างกันในทัศนะนี้คือ ส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความรู้ความสามารถ เพศชายร้อยละ 41.3 เพศหญิงร้อยละ 37.3

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นนี้คือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง ร้อยละ 38.5 และนิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวค่อนข้างต่ำร้อยละ 41.9 ส่วนทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเลยมีความรู้ความสามารถนั้นมีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44

ทัศนคติต่อความรู้ความสามารถของยูแทนฯ จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิลำเนาสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิลำเนาครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถ	32.3 (43)	38.5 (32)	34.8 (47)	34.5 (28)	34.7 (75)
ครึ่งหนึ่งมีความรู้ความสามารถ	26.3 (35)	22.8 (19)	25.9 (35)	23.4 (19)	25.0 (54)
ส่วนน้อยมีความรู้ความสามารถ	41.3 (55)	37.3 (31)	38.5 (52)	41.9 (34)	39.8 (86)
ไม่มีใครเลยมีความรู้ความสามารถ	- (-)	1.2 (1)	0.7 (1)	- (-)	0.4 (1)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยพัชร์พยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาตามตารางที่ 45 ในทัศนะที่ว่า "ผู้แทนราษฎรไทยในปัจจุบันมีความซื่อสัตย์สุจริตในการเป็นผู้แทนเพียงใด" ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 73.6 มีทัศนะว่าผู้แทนส่วนน้อยเท่านั้นที่ซื่อสัตย์สุจริต เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 75.1 เพศหญิงร้อยละ 71.1 และในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาชนไทยนั้น เพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงร้อยละ 9.6 เพศชายร้อยละ 3.7

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ นิสิตระดับปานกลางร้อยละ 68.1 ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 82.7 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาชนไทยคือ ไม่มีใครซื่อสัตย์สุจริตนั้น ระดับปานกลางมีมากกว่าระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลางร้อยละ 8.8 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 0.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 45

ทัศนคติต่อความซื่อสัตย์สุจริตของยูนิแท่นฯ จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ส่วนใหญ่ซื่อสัตย์สุจริต	3.7 (5)	7.2 (6)	4.4 (6)	6.1 (5)	5.0 (11)
ครึ่งหนึ่งซื่อสัตย์สุจริต	17.2 (23)	12.0 (10)	18.5 (25)	9.8 (8)	15.2 (33)
ส่วนน้อยซื่อสัตย์สุจริต	75.1 (100)	71.1 (59)	68.1 (92)	82.7 (67)	73.6 (159)
ไม่มีใครซื่อสัตย์สุจริต	3.7 (5)	9.6 (8)	8.8 (12)	0.7 (1)	6.0 (216)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาตามตารางที่ 46 ในทัศนะที่ว่า "ผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งได้ใช้วิธีการบริสุทธิ์หรือสกปรกเพียงใด" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 59.7 มีทัศนะว่า ผู้แทนราษฎรส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้วิธีการบริสุทธิ์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ เพศชายร้อยละ 58.6 เพศหญิงร้อยละ 61.4 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเลยที่ใช้วิธีการบริสุทธิ์นั้น ไม่มีความแตกต่างกันคือ เพศชายร้อยละ 12.7 เพศหญิง ร้อยละ 13.2

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง ร้อยละ 60.7 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 58.0 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเลยที่ใช้วิธีการบริสุทธิ์นั้น มีความแตกต่างกัน คือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางร้อยละ 11.8 และระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 14.8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46

ทัศนคติวิธีการเลือกตั้งของผู้แทนราษฎร จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบริสุทธิ์	18.0 (24)	14.4 (12)	14.0 (19)	20.9 (17)	16.6 (36)
ครั้งหนึ่งใช้วิธีการบริสุทธิ์	17.5 (14)	10.8 (9)	13.3 (18)	6.1 (5)	10.6 (23)
ส่วนน้อยใช้วิธีการบริสุทธิ์	56.6 (78)	61.4 (51)	60.7 (82)	58.0 (47)	59.7 (129)
ไม่มีใครเลยใช้วิธีการบริสุทธิ์	12.7 (17)	13.2 (11)	11.8 (16)	14.8 (12)	12.9 (28)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาตามตารางที่ 47 ในทัศนะที่ว่า "ผู้แทนราษฎรของไทยในปัจจุบัน มีความรู้ ความสามารถและเหมาะสมที่จะเป็นรัฐมนตรีเพียงใด" ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.1 มีทัศนะว่า ผู้แทนส่วนน้อยเท่านั้นที่เหมาะสม คือเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง เพศชายกับเพศหญิงพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัย คือ เพศชายร้อยละ 78.9 เพศหญิงร้อยละ 63.8 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือไม่มีใครเลยที่เหมาะสม นั้นไม่แตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 3.0 เพศหญิงร้อยละ 2.4

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่าแตกต่างกันเล็กน้อย คือนิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางร้อยละ 74.0 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 71.6 ส่วนในทัศนะที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีผู้แทนคนใดเหมาะสมนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน คือ นิสิตที่มีภูมิหลังของครอบครัวระดับปานกลาง ร้อยละ 2.2 และนิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 3.7

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47

ทัศนคติต่อความเหมาะสมของผู้แทนราษฎรที่จะเป็นรัฐมนตรีจำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวในลิต

ทัศนคติ	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ส่วนใหญ่เหมาะสมและเป็นได้	6.7 (9)	10.8 (9)	6.6 (9)	11.1 (9)	8.3 (18)
ครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่เหมาะสม	11.2 (15)	22.8 (19)	17.0 (23)	13.5 (11)	15.7 (34)
ส่วนน้อยเท่านั้นที่เหมาะสม	78.9 (105)	63.8 (53)	74.0 (100)	71.6 (58)	73.1 (158)
ไม่มีใครเลยที่เหมาะสม	3.0 (4)	2.4 (2)	2.2 (3)	3.7 (3)	2.7 (6)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติของนิสิตต่อกิจกรรมทางการเมือง จากการศึกษาตามตารางที่ 48 ในทัศนะที่ว่า "มักเรียนนิสิตและนักศึกษาในปัจจุบันมีกิจกรรมทางการเมืองมากหรือน้อยเพียงใด" ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 63.8 มีทัศนคติว่ามีกิจกรรมน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า มีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ เพศชายร้อยละ 65.4 เพศหญิงร้อยละ 61.4

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่แล้วนิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำมีทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองว่าน้อยเกินไป มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง คือ ระดับปานกลางร้อยละ 57.7 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 74.0

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 48

ทัศนคติกิจกรรมทางการเมืองของนิสิต จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิลำเนาทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

กิจกรรม	เพศ		ภูมิลำเนาครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
มากเกินไป	10.5 (14)	12.0 (10)	13.3 (18)	7.4 (6)	11.1 (24)
กำลังดี	24.0 (32)	26.5 (22)	28.8 (39)	18.5 (15)	25.0 (54)
น้อยเกินไป	65.4 (87)	61.4 (51)	57.7 (78)	74.0 (60)	63.8 (138)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่คะแนนที่ว่า "นิสิตนักศึกษาควรมีเสรีภาพในการจัดกิจกรรมมากขึ้นเพียงใด" จากการศึกษาตามตารางที่ 49 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 44.4 มีทัศนะว่ากิจกรรมนั้นควรอยู่ภายใต้การควบคุมต่าง ๆ และเพศชายมีทัศนะว่ากิจกรรมควรอยู่ภายใต้การควบคุมร้อยละ 38.7 เพศหญิงร้อยละ 54.2 ส่วนที่คะแนนกิจกรรมควรควบคุมอย่างใกล้ชิด เพศชายร้อยละ 9.7 เพศหญิงร้อยละ 16.8 นั้นแสดงว่า เพศชายต้องการมีความอิสระโดยปราศจากการควบคุมใด ๆ มากกว่าเพศหญิง

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่า นิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวค่อนข้างต่ำมีทัศนะในลักษณะต้องการมีเสรีภาพในกิจกรรมที่ปราศจากการควบคุมที่มีความมั่นคงมากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง คือ ระดับปานกลางร้อยละ 35.5 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 43.2 ในทัศนะกิจกรรมควรอยู่ภายใต้การควบคุมระดับปานกลางร้อยละ 45.1 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 43.2 และในทัศนะกิจกรรมควรควบคุมอย่างใกล้ชิด ระดับปานกลางร้อยละ 14.0 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 9.8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 49

ทัศนคติต่อเสรีภาพในการจัดกิจกรรมของนิสิต จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิภาคทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

กิจกรรม	เพศ		ภูมิลำเนาครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ควรมีโดยสมบูรณ์	48.8 (65)	21.6 (18)	35.5 (48)	43.2 (35)	38.4 (83)
มีเสรีภาพภายใต้การควบคุม	38.7 (51)	54.2 (45)	45.1 (61)	43.2 (35)	44.4 (96)
เสรีภาพภายใต้การควบคุม ใกล้ชิด	9.7 (13)	16.8 (14)	14.0 (19)	9.8 (8)	12.5 (27)
ไม่ควรมีโอกาสกิจกรรมอะไรเลย	3.0 (4)	7.2 (6)	5.1 (7)	3.7 (3)	4.6 (10)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนะต่ออุปสรรคของการใช้ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย ประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองในแบบอุดมคติ ที่สังคมต่าง ๆ ส่วนมากพยายามที่จะยึดถือเป็นหลักในการบริหารประเทศและเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล Locke กับ Rousseau เป็นตัวอย่างของนักปราชญ์จำนวนมากที่พยายามชี้ให้เห็นว่า ประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ดีที่สุด Tocquerville เป็นอีกผู้หนึ่งในจำนวนหลาย ๆ คนที่มองเห็นว่าโดยประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ สังคมต่าง ๆ จะมีการพัฒนาไปสู่การปกครองแบบนี้¹ แต่อย่างไรก็ตามเรื่องของสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ, การเมือง, การปกครองหรือการบริหารก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิธรรมเป็นพื้นฐาน อีกนัยหนึ่งขึ้นอยู่กับแบบแผนประเพณี ความเชื่อ, ความนึกคิดอันยึดถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยทั่วไป ภูมิธรรมเป็นระบบค่านิยมซึ่งเกิดขึ้นเนื่องมาจากคณาสมาคมมีชีวิตสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระเบียบแบบแผนกำหนดแนวสำหรับการประพฤติปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยธรรมชาติ เพราะภูมิธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นผลของชีวิตสังคมแท้ ๆ แบบแผนความนึกคิดและการประพฤติจะมีลักษณะอย่างไรนั้น ย่อมแล้วแต่ว่าอะไรถือกันเป็นคุณค่าสูงสุดของชีวิต ดังนั้น สังคมใดจะมีค่านิยมหรือประพฤติปฏิบัติไปในแนวไหนย่อมเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับว่าอะไร เป็นสิ่งที่สังคมนั้นถือเอาเป็นคุณค่าและความหมายสำหรับชีวิตของตน และการที่จะถกเถียงหรือวินิจฉัยในแง่ศีลธรรมแล้วแต่สิ่งที่ว่าอะไรควรไม่ควร อะไรดีกว่าหรือคอกว่านั้น จึงไม่มีประโยชน์และหึงยังก่อให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวและหลงผิดโดยไม่จำเป็น²

การที่ประเทศไทยได้นำเอาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ปกครองประเทศและมีสาเหตุที่สำคัญ ๆ หลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองตามระบอบนี้

¹ ตินพันธุ์ นาคะตะ, "ประชาธิปไตย" อ่างแล้ว หน้า 228

² เสน่ห์ จามริก, "ปัญหาของไทย," แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ, โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, พระนคร, 2507, หน้า 169 - 179.

ความต้องการของคนและสังคมไม่ได้อยู่คงที่และตายตัวอยู่ตลอดเวลา เกี่ยวกับทัศนคติ คุณค่า และความหมายของชีวิตก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น อุปสรรคของการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงถือเป็นอุปสรรคอย่างใหม่ ย่อมจะมีความขัดแย้งกับค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยเป็นธรรมดา อย่างเช่นการบริหารงานในระบบราชการไทย ซึ่งจะพบความขัดแย้งในเรื่องคุณค่าอยู่เสมอ คือ ในหลักการสมัยใหม่บุคคลตระหนักและซาบซึ้งในคุณค่าของหลักเหตุผล และประสิทธิภาพของการทำงานเหนืออย่างอื่น แต่หลักการแบบเก่า คือ ข้าราชการยึดถือว่าการทำงานราชการนั้นเป็นเรื่องของอำนาจและความรับผิดชอบส่วนตัว ซึ่งความคิดนี้ยังคงมีอิทธิพลอยู่อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ในส่วนอื่น ๆ ของสังคมเราก็จะพบปัญหาความขัดแย้งในลักษณะเช่นนี้อยู่เช่นกัน ดังนั้น เพื่อทราบถึงทัศนคติของนิสิตต่ออุปสรรคของการนำระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศไทย จึงให้นิสิตจัดอันดับความสำคัญของอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้ 8 ประการ คือ ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง, ฐานะความยากจนทางเศรษฐกิจของประชาชน, ระดับการศึกษาต่ำของประชาชน, ผู้มีอำนาจทางการเมืองขัดขวาง, ผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจขัดขวาง, ความประพฤติไม่ดีของผู้แทนราษฎร, การแทรกแซงของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และการไม่รับผิดชอบต่อส่วนรวมของประชาชน

จากการศึกษาตามตารางที่ 50 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 55.5 มีทัศนคติว่าอุปสรรคของการปกครองของไทย คือ ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง เป็นอันดับ 1 ร้อยละ 58.7 มีทัศนคติว่าผู้มีอำนาจทางการเมืองขัดขวางอันดับ 2 ร้อยละ 41.2 และมีทัศนคติว่าระดับการศึกษาต่ำของประชาชน เป็นอันดับ 3 ส่วนทัศนคติที่เป็นอุปสรรคน้อยที่สุด คือ ความไม่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของประชาชนร้อยละ 53.2 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งลำดับที่ 1 และลำดับที่ 8 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับภูมิภาคต่างทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 50

ทัศนคติอุปสรรคการให้บริการของประชาชนในประเทศไทย เรียงลำดับตามความสำคัญ
จำแนกตามเพศและระดับภูมิภาคทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

อุปสรรค	เพศ		ภูมิภาคครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง					
สำคัญอันดับ 1	52.6	60.2	59.2	49.3	55.5 (120)
สำคัญอันดับ 2	3.0	3.6	3.7	2.4	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 3	9.0	1.2	5.9	6.1	6.0 (13)
สำคัญอันดับ 4	1.5	1.2	2.2	-	1.3 (3)
สำคัญอันดับ 5	0.7	-	0.7	-	0.4 (1)
สำคัญอันดับ 6	16.5	24.0	22.2	14.8	19.4 (42)
สำคัญอันดับ 7	1.5	-	0.7	1.2	0.9 (2)
สำคัญอันดับ 8	15.0	9.6	5.1	25.9	12.9 (28)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ความยากจนทางเศรษฐกิจของประชาชน					
สำคัญอันดับ 1	15.0	3.6	10.3	11.1	10.6 (23)
สำคัญอันดับ 2	2.2	-	0.7	2.4	1.3 (3)
สำคัญอันดับ 3	4.5	1.2	3.7	2.4	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 4	60.1	16.8	43.7	43.2	43.5 (94)
สำคัญอันดับ 5	3.7	61.4	22.9	30.8	25.9 (56)
สำคัญอันดับ 6	10.5	8.4	13.3	3.7	9.7 (21)
สำคัญอันดับ 7	3.7	7.2	5.1	4.9	5.0 (11)
สำคัญอันดับ 8	-	1.2	-	1.2	0.4 (1)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ระดับการศึกษาต่ำของประชาชน					
สำคัญอันดับ 1	17.2	21.6	20.0	17.2	18.9 (41)
สำคัญอันดับ 2	2.2	4.8	3.7	2.4	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 3	48.1	30.1	43.7	37.0	41.2 (89)
สำคัญอันดับ 4	2.2	7.2	2.9	6.1	4.1 (9)
สำคัญอันดับ 5	3.0	3.6	1.4	6.1	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 6	12.0	13.2	12.5	12.3	12.5 (27)
สำคัญอันดับ 7	-	12.0	3.7	6.1	4.6 (10)
สำคัญอันดับ 8	15.0	7.2	11.8	12.3	12.0 (26)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิลำเนา		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ผู้มีอำนาจทางการเมืองชักชวน					
สำคัญอันดับ 1	10.5	6.0	10.3	6.1	8.7 (19)
สำคัญอันดับ 2	67.6	44.5	62.2	53.0	58.7 (127)
สำคัญอันดับ 3	1.5	1.2	0.7	2.4	1.8 (3)
สำคัญอันดับ 4	4.5	-	0.7	6.1	2.7 (6)
สำคัญอันดับ 5	-	7.2	2.2	3.7	2.7 (6)
สำคัญอันดับ 6	6.0	8.4	5.9	8.6	6.9 (15)
สำคัญอันดับ 7	2.2	28.9	11.8	13.5	12.5 (27)
สำคัญอันดับ 8	7.5	3.6	5.9	6.1	6.0 (13)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจชักขวาง					
สำคัญอันดับ 1	4.5	1.2	3.7	2.4	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 2	3.0	2.4	2.9	2.4	2.7 (6)
สำคัญอันดับ 3	18.0	20.4	20.0	17.2	18.9 (41)
สำคัญอันดับ 4	1.5	7.2	1.4	7.4	3.7 (8)
สำคัญอันดับ 5	21.0	16.8	21.4	16.0	19.4 (42)
สำคัญอันดับ 6	6.7	9.6	8.8	6.1	7.8 (17)
สำคัญอันดับ 7	37.5	33.7	33.3	40.7	36.1 (78)
สำคัญอันดับ 8	7.5	8.4	8.1	7.4	7.8 (17)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ความประพฤติไม่ดีของผู้แทนราษฎร					
สำคัญอันดับ 1	18.0	21.6	19.2	19.7	19.4 (42)
สำคัญอันดับ 2	7.5	3.6	3.7	9.8	6.0 (13)
สำคัญอันดับ 3	5.2	-	3.7	2.4	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 4	-	2.4	1.4	-	0.9 (2)
สำคัญอันดับ 5	-	1.2	-	1.2	0.4 (1)
สำคัญอันดับ 6	51.1	60.2	56.2	51.8	54.6 (118)
สำคัญอันดับ 7	8.2	-	5.1	4.9	5.0 (11)
สำคัญอันดับ 8	9.7	10.8	10.3	9.8	10.1 (22)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิภาค		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
การแทรกแซงของผู้ประกอบการรายา					
สำคัญอันดับ 1	4.5	4.8	4.4	4.9	4.6 (10)
สำคัญอันดับ 2	-	8.4	2.2	4.9	3.2 (7)
สำคัญอันดับ 3	8.2	2.4	5.9	6.1	6.0 (13)
สำคัญอันดับ 4	17.2	-	11.8	8.6	10.6 (23)
สำคัญอันดับ 5	57.1	53.0	51.1	62.9	55.5 (120)
สำคัญอันดับ 6	6.0	12.2	11.1	4.9	8.7 (19)
สำคัญอันดับ 7	3.7	12.0	8.1	4.9	6.9 (15)
สำคัญอันดับ 8	3.0	6.0	5.1	2.4	4.1 (9)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับก่อนช่างคำ	
การขาดความรับผิดชอบโดยรวม					
สำคัญอันดับ 1	20.3	22.8	22.2	19.7	21.2 (46)
สำคัญอันดับ 2	-	1.2	-	1.2	0.4 (1)
สำคัญอันดับ 3	3.7	-	2.2	2.4	2.3 (5)
สำคัญอันดับ 4	2.2	-	1.4	1.2	1.3 (3)
สำคัญอันดับ 5	18.0	12.0	14.8	17.2	15.7 (34)
สำคัญอันดับ 6	1.5	1.2	-	3.7	1.3 (3)
สำคัญอันดับ 7	3.0	6.0	4.4	3.7	4.1 (9)
สำคัญอันดับ 8	51.1	56.6	54.8	50.6	53.1 (115)
รวม	100 (133)	100 (81)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ผลจากการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชั้นปีที่ 4 มหาสารคาม ครั้งนี้ นิสิตมีทัศนคติต่อการเมืองในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ คือ

ทัศนคติการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นหรือน้อยลงเพียง
ใด พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าการเป็นประชาธิปไตยมีน้อยลง และเพศชายมีมากกว่าเพศ
หญิง บัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนั้น พบว่า ระดับปานกลางมีทัศนคติในประเด็น
นี้มากกว่า นิสิตระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยนั้นเพศชาย กับเพศ
หญิงไม่แตกต่างกัน แต่ระดับปานกลางมีทัศนคติที่เป็นปัญหามากกว่าระดับค่อนข้างต่ำ

ทัศนคติการเมืองของไทยในปัจจุบัน ว่ามีความเป็นประชาธิปไตยประมาณกี่เปอร์เซ็นต์
พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนะว่า มีความเป็นประชาธิปไตยต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ เพศชาย
และเพศหญิงมีทัศนคติในประเด็นนี้ไม่แตกต่างกัน ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ
ไม่มีความเป็นประชาธิปไตยเลย เพศชายมีมากกว่าเพศหญิง บัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลัง
ของครอบครัวนั้น ไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติข้าราชการไทยในปัจจุบัน ว่ามีความเป็นประชาธิปไตยเพียงใด พบว่า ข้าราชการ
ส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นประชาธิปไตยและเพศชายกับเพศหญิงมีทัศนคติในประเด็นนี้ไม่แตกต่างกัน
ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเลยที่เป็นประชาธิปไตยนั้น เพศชายมี
มากกว่าเพศหญิง บัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน

ทัศนคติพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบัน

ทัศนคติพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันว่ามีความมั่นคงเพียงใดพบว่า พรรค
การเมืองไทยปัจจุบันมีความมั่นคงน้อย เพศชายกับเพศหญิงมีทัศนคติในประเด็นนี้แตกต่างกัน
เล็กน้อย ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีความมั่นคงเลย เพศชายมีมากกว่า
เพศหญิงเพียงเล็กน้อย บัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนั้น พบว่าระดับค่อนข้าง
ต่ำมีทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยมากกว่านิสิตระดับปานกลาง

ทัศนคติต่อพรรคการเมืองไทยปัจจุบันว่าพัฒนาไปอย่างไร พบว่า พรรคการเมืองปัจจุบันมีลักษณะเหมือนเดิม และเพศหญิงมีมากกว่าเพศชายในประเด็นนี้ ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยคือ เลวลงนั้น เพศชายมีมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย บัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนั้น พบว่า ระดับค่อนข้างต่ำมีทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยมากกว่าระดับปานกลางเพียงเล็กน้อย

ทัศนคติต่อพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันว่า พรรคใดมีนโยบายเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาของประเทศ พบว่า นิสิทธ์ให้ความนิยมในอันดับ 1 คือ พรรคกิจสังคมร้อยละ 50.0 พรรคพลังใหม่ร้อยละ 18.9 และพรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 16.2 อันดับ 2 คือ พรรคกิจสังคมร้อยละ 25.4 พรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 25.0 และพรรคพลังใหม่ร้อยละ 14.8 พรรคที่นิยมน้อยที่สุดคือ พรรคคอมมิวนิสต์ร้อยละ 0.9

ทัศนคติต่อหัวหน้าพรรคการเมืองไทยปัจจุบันที่มีความสามารถมากที่สุด พบว่า นิสิทธ์ให้ความนิยมอันดับ 1 คือ พรรคกิจสังคมร้อยละ 46.7 พรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 15.2 และพรรคประชากรไทยร้อยละ 9.7 อันดับ 2 คือ พรรคประชาธิปัตย์ร้อยละ 25.0 พรรคพลังใหม่ร้อยละ 17.5 และพรรคประชากรไทยร้อยละ 16.2 พรรคที่นิยมน้อยที่สุดคือ พรรคธรรมสังคมร้อยละ 2.7

ทัศนคติต่อผู้แทนราษฎรของไทยในปัจจุบัน

ทัศนคติต่อผู้แทนราษฎรปัจจุบันว่า มีความรู้ ความสามารถเพียงใด พบว่า ส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความรู้ความสามารถ เพศชายกับเพศหญิงและระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิทธ์มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในประเด็นนี้

ทัศนคติต่อผู้แทนราษฎรปัจจุบันว่ามีความซื่อสัตย์ในการเป็นผู้แทนราษฎรเพียงใด พบว่า ส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยคือ ไม่มีใครเลยมีความรู้ ความสามารถนั้น เพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย และนิสิทธ์ภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางมีทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยมากกว่า นิสิทธ์ภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ

ทัศนคติของผู้แทนราษฎรปัจจุบัน ได้ใช้วิธีการบริสุทธ์ หรือสกปรกเพียงใดในการเลือกตั้ง พบว่า ส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้วิธีการบริสุทธ์ และในทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเลยที่ใช้วิธีการบริสุทธ์นั้น เพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และนิติบัญญัติหลังครบครวัระดับคอนข้างต่ำมีทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยมากกว่าระดับปานกลาง

ทัศนคติของผู้แทนราษฎรปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมในการ เป็นรัฐมนตรีเพียงใด พบว่า ส่วนน้อยเท่านั้นที่เหมาะสม ส่วนทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย คือ ไม่มีใครเหมาะสมนั้น เพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และนิติบัญญัติหลังครบครวัทั้ง 2 ระดับ ก็ไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติของนิติศอกิจกรรมการเมือง

ทัศนคติของกิจกรรมการเมืองของนิติศอกิจการปัจจุบันว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด พบว่า กิจกรรมปัจจุบันน้อยเกินไป เพศชายมากกว่าเพศหญิงในประเด็นนี้ บัจจยเกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิติศอกิจการ พบว่า กิจกรรมทางการเมืองปัจจุบันน้อยไป และระดับคอนข้างต่ำมีมากกว่าระดับปานกลางในประเด็นนี้

ทัศนคติของนิติศอกิจการในการจัดกิจกรรมว่าควรเป็นอย่างไร พบว่ากิจกรรมควรจะอยู่ภายใต้การควบคุมต่าง ๆ เพศชายและเพศหญิงและระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัว ในประเด็นนี้แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

ทัศนคติต่ออุปสรรคของการใช้ระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย พบว่านิติศอกิจการที่สำคัญตามลำดับ คือ อันดับ 1 ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง อันดับ 2 ผู้มีอำนาจทางการเมืองขัดขวาง อันดับ 3 ระดับการศึกษาต่ำของประชาชน อันดับ 4 ความยากจนทางเศรษฐกิจของประชาชน อันดับ 5 การแทรกแซงของผู้อยู่การร้ายคอมมิวนิสต์ อันดับ 6 ความประพฤดีไม่ดีของผู้แทนราษฎร อันดับ 7 ผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจขัดขวาง อันดับ 8 การขาดความรับผิดชอบโดยรวมของประชาชน